

Vykonávacie usmernenia – stratégia pre zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj v rámci programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity

EURÓPSKA KOMISIA

Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie, mládež, šport a kultúru
Riaditeľstvo B – Mládež, vzdelávanie a Erasmus+
Oddelenie B.4 – Koordinácia Erasmus+

E-mail: eac-unite.b.4@ec.europa.eu

*European Commission
B-1049 Brussels*

© Európska únia, 2025

Opakované použitie je povolené len s uvedením zdroja.

Pravidlá opakovaného použitia dokumentov Európskej komisie sa riadia rozhodnutím 2011/833/EÚ (Ú. v. EÚ L 330, 14.12.2011, s. 39).

Na akékoľvek použitie alebo reprodukciu fotografií alebo iného materiálu, ktorý nie je predmetom autorského práva Európskej únie, je potrebné povolenie priamo od držiteľov práv.

Print ISBN 978-92-68-22960-6
PDF ISBN 978-92-68-22959-0

doi: 10.2766/9374625
doi: 10.2766/5030928

NC-01-24-062-SK-C
NC-01-24-062-SK-N

Vykonávacie usmernenia – stratégia pre zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj v rámci programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity

Verzia 1 – 28. 11. 2024

Obsah

1. Úvod	5
2. Politický rámec	6
3. Ciele stratégie	8
4. Programové mechanizmy na podporu zelenej stratégie	9
4.1. Zelené cestovanie	10
4.2. DiscoverEU – akcie mobility v rámci programu Erasmus+ na podporu ekologického cestovania	10
4.3. Dobrovoľnícke a solidaritné projekty v rámci Európskeho zboru solidarity	10
4.4. Životné prostredie a boj proti zmene klímy – prierezová priorita v rámci programu Erasmus+ a Európskeho zboru solidarity	11
4.5. Začlenenie ekologických postupov do koncepcie projektu	11
4.6. Využívanie virtuálnej mobility a nástrojov a platforiem digitálnej spolupráce ...	12
4.7. Oslovenie a multiplikačný efekt	12
5. Úloha organizácií pri príprave a zavádzaní projektov a nadväzovaní na ne	12
5.1. Pred projektom	13
5.2. Počas projektu	13
5.3. Po ukončení projektu	13
6. Úloha národných agentúr, podporných centier a Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie a kultúru (EACEA)	14
6.1. Informovanie a zvyšovanie informovanosti	15
6.2. Strategický prístup na národnej úrovni	16
6.3. Zelené kontaktné miesta	16
6.4. Odborná príprava a vytváranie sietí pre organizácie, zamestnancov agentúr a odborných hodnotiteľov	17
6.5. Zhromažďovanie dôkazov, monitorovanie a podávanie správ	17
6.6. Synergie s inými programami	18
7. Prepojenie s ostatnými horizontálnymi prioritami programov Erasmus+ a Európskeho zboru solidarity	18
8. Kde hľadať inšpiráciu z úspešných skúseností a osvedčených postupov	19
9. Zdroje	20

1. Úvod

Zmena klímy a zhoršovanie životného prostredia predstavujú existenčnú hrozbu pre Európu i celý svet. V správach Medzivládneho panelu o zmene klímy (IPCC)¹ sa opisujú ničivé a potenciálne nezvratné dôsledky zvyšujúcich sa emisií skleníkových plynov (GHG). Niektoré hranice Zeme súvisiace s kapacitou zadržiavania uhlíka už boli prekročené² a biodiverzita rýchlo klesá³. O riešenie týchto výziev sa usilujú rôzne multilaterálne procesy. Dôležitý krok v medzinárodnom procese boja proti zmene klímy, ktorého cieľom je udržať nárast priemernej globálnej teploty pod 2 °C (v porovnaní s predindustriálnou úrovňou) a dokonca ho obmedziť na 1,5 °C, predstavuje Parížska dohoda⁴ (2015).

Európska únia prijala v roku 2019 Európsku zelenú dohodu⁵ a zaviazala sa znížiť emisie skleníkových plynov do roku 2030 o 55 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990. EÚ sa zaviazala, že sa do roku 2050 stane prvým uhlíkovo neutrálnym kontinentom. Jej cieľom je takisto zabezpečiť hospodársky rast oddelený od využívania zdrojov, a to na základe inkluzívneho prístupu, pri ktorom sa nezabudne na žiadneho človeka ani miesto.

Kľúčovú úlohu zohrávajú vzdelávanie a odborná príprava. Členské štáty EÚ zdôraznili svoj záväzok zaradiť vyučovanie a vzdelávanie pre udržateľnosť medzi priority vo vzdelávaní. Tento záväzok sa odráža v odporúčaní Rady o zelenej transformácii a udržateľnom rozvoji z roku 2022⁶ a v rozhodnutí Európskeho parlamentu a Rady o Európskom roku mládeže, v ktorom medzi hlavné ciele patrilo zdôrazniť, ako môže zelená transformácia ponúknuť príležitosti pre mladých ľudí.

Účinnými nástrojmi vzdelávania na európskej úrovni sú programy Erasmus+ a Európsky zbor solidarity. Ich cieľom je v rokoch 2021 – 2027 osloviť 10 miliónov účastníkov, najmä mladých ľudí, čo predstavuje významný potenciál na zvýšenie informovanosti o týchto otázkach. Tieto programy môžu zohrávať aktívnu úlohu pri podpore nových zručností, umožňovaní zelenej transformácie a presadzovaní individuálnych a kolektívnych opatrení na podporu udržateľnosti. Slúžia ako silný nástroj na oslovenie a zapojenie širokého spektra zainteresovaných strán, ako sú školy, univerzity, poskytovatelia odborného vzdelávania a prípravy (OVP), mládežnícke a športové organizácie, mimovládne organizácie, miestne a regionálne orgány, organizácie občianskej spoločnosti a podniky. Všetky uvedené skupiny sa môžu stať aktívnymi aktérmi pri prechode ku klimatickej neutralite do roku 2050. Programy môžu fungovať ako vzory a znásobovať účinky na európskej, vnútroštátnej a miestnej úrovni.

Tento dokument poskytuje prehľad existujúcich a doteraz realizovaných aktivít s cieľom dosiahnuť, aby program Erasmus+ a Európsky zbor solidarity systematicky prispievali k zelenej transformácii a aby ich aktivity mali veľký

¹ <https://www.ipcc.ch/ar6-syr/>.

² <https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>.

³ <https://www.ipbes.net/global-assessment>.

⁴ <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>.

⁵ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk.

⁶ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=oj:JOC_2022_243_R_0001.

vplyv. Cieľom stratégie je zapojiť, inšpirovať a motivovať účastníkov programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity, prijímateľov, koordinátorov a partnerov projektov, realizujúce orgány a ďalšie zainteresované strany zapojené do programov, aby sa aktívne podieľali na zelenej transformácii. Tvorí základ ďalšej práce vykonávacích orgánov a centra SALTO pre zelenú transformáciu pri príprave konkrétnych usmernení, súborov nástrojov, školení a iných operačných činností a zdrojov.

Tento dokument spoločne vypracovali všetci, ktorí podporujú realizáciu uvedených dvoch programov: Európska komisia, národné agentúry⁷ a Európska výkonná agentúra pre vzdelávanie a kultúru (EACEA), podporné centrum SALTO pre zelenú transformáciu v rámci programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity, ako aj skupina zainteresovaných strán zastupujúca okrem iného prijímateľské organizácie, výskumníkov, odborníkov z praxe a bývalých účastníkov.

2. Politický rámec

V Európskej zelenej dohode sa uznáva kľúčová úloha škôl, inštitúcií odbornej prípravy a univerzít pri aktívnom zapájaní študentov, učiacich sa, rodičov, pracovníkov a širšej komunity do zmien potrebných na úspešný prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo. Od roku 2020 sa uplatňuje iniciatíva Nový európsky Bauhaus¹¹ s ambíciou prispieť k tomu, aby sa zo Zelenej dohody stala kultúrna, pozitívna a hmatateľná skúsenosť zameraná na človeka, ktorá nabáda všetkých Európanov, aby si „spoločne predstavovali a budovali udržateľnú a inkluzívnu budúcnosť“. Programy Erasmus+ a Európsky zbor solidarity prispievajú prostredníctvom širokého rozmeru celoživotného vzdelávania a medziodborovej spolupráce v sektoroch vzdelávania a odbornej prípravy, mládeže, športu a solidarity k poskytovaniu potrebných zručností a rozvíjaniu inovatívnych postupov na dosiahnutie zmeny.

Európska komisia zdôraznila, že na dosiahnutie cieľa európskeho vzdelávacieho priestoru⁸ do roku 2025 je dôležité zamerať sa na šesť aspektov: kvalita, inklúzia a rovnosť medzi ženami a mužmi, zelená a digitálna transformácia, podpora učiteľov a škôliteľov, vysokoškolské vzdelávanie a napokon silný geopolitický rozmer. Komisia zdôrazňuje rozhodujúcu úlohu vzdelávania a odbornej prípravy pri zelenej transformácii, pričom poukazuje na to, že je potrebné, aby učitelia sa všetkých vekových kategórií získali vedomosti, zručnosti a postoje, ktoré im umožnia žiť udržateľnejšie, prijať iný model spotreby a výroby a individuálne aj kolektívne podporovať transformáciu našich spoločností.

V Európskom programe v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť (2020)⁹ sa vymedzujú opatrenia na zvyšovanie úrovne zručností (zlepšovanie existujúcich zručností) a rekvalifikáciu (odborná

⁷ Národné agentúry vykonávajúce programy Erasmus+ a Európsky zbor solidarity: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/contacts/national-agencies?facets__permanent%7Cfield_eac_topics=1964.

⁸ <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/green-education/about-green-education>.

⁹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=sk>.

príprava v oblasti nových zručností) pracovnej sily na podporu zelenej transformácie. Odvetvie odborného vzdelávania a prípravy sa v odporúčaní Rady týkajúcom sa odborného vzdelávania a prípravy pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť (2020)¹⁰ uznáva ako strategické pre digitálnu a zelenú transformáciu. Podľa odporúčania je nutné podporovať zamestnanosť v zelenej ekonomike prostredníctvom podpory rozvoja zelených zručností medzi ľuďmi, vzdelávacími inštitúciami, inštitúciami odbornej prípravy a verejnými orgánmi, ako aj prostredníctvom podpory podnikov, aby využívali príležitosti, ktoré ponúka zelená ekonomika.

V Portskom vyhlásení¹¹ (máj 2021) si Európska rada stanovila cieľ zameriavať sa v politickej činnosti na vzdelávanie a zručnosti, dokázať tak čeliť výzvam zelenej a digitálnej transformácie. Výzvy síce pretrvávajú, ale pre obyvateľov EÚ sa otvoria obrovské príležitosti. Bude potrebné viac investovať do vzdelávania, odbornej prípravy, celoživotného vzdelávania, zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie, aby sa stimuloval prechod v oblasti zamestnanosti k odvetviam, v ktorých rastie dopyt po pracovnej sile.

V roku 2022 Komisia predložila odporúčanie Rady o zelenej transformácii a udržateľnom rozvoji. Odporúčanie je kľúčovým politickým vyhlásením, v ktorom sa zdôrazňuje zásadná úloha vzdelávania a odbornej prípravy pri dosahovaní cieľov Európskej zelenej dohody. Hlavným cieľom opatrení uvedených v odporúčaní je nielen poskytnúť učiacim sa a pedagógom vedomosti, zručnosti a postoje potrebné pre zelenšie a udržateľnejšie hospodárstvo a spoločnosť a pomôcť inštitúciám vzdelávania a odbornej prípravy začleniť udržateľnosť do výučby a učenia sa vo všetkých aspektoch ich činností, ale aj spoločne porozumieť hlbokým a transformačným zmenám potrebným vo vzdelávaní a v odbornej príprave v záujme udržateľnosti a zelenej transformácie. V nadväznosti na toto odporúčanie Komisia uverejnila Európsky rámec kompetencií v oblasti udržateľnosti („GreenComp”)¹² stanovujúci vedomosti, zručnosti a postoje, ktoré by si v súvislosti so zelenou transformáciou mali osvojiť všetci vedúci pracovníci. Tieto kompetencie pokrývajú štyri oblasti: stelesnenie hodnôt udržateľnosti, akceptovanie zložitosti v udržateľnosti, konanie v záujme udržateľnosti a vizualizácia udržateľnej budúcnosti. Bola vytvorená komunita praxe, ktorá spája školy, výskumníkov, verejné orgány a iné subjekty využívajúce nový rámec kompetencií GreenComp. Tento rámec už aktívne využívajú pedagógovia v rôznych prostrediach vrátane prijímateľov programu v rámci akcií, ako sú učiteľské akadémie Erasmus+.

Súčasťou európskej spolupráce týkajúcej sa politiky v oblasti mládeže je stratégia EÚ pre mládež¹³ na roky 2021 – 2027, ktorá sa sústreďuje na 11 cieľov vrátane „zelenej a udržateľnej Európy”. Tento cieľ sa zameriava na svet, v ktorom sú všetci mladí ľudia environmentálne uvedomelí, vzdelaní a schopní pozitívne ovplyvňovať svoj každodenný život. Mladí ľudia potrebujú zelené kompetencie na riešenie problémov v oblasti klímy a mládežnícke aktivity programu Erasmus+, ako aj Európsky zbor solidarity poskytujú dôležitý priestor na získanie týchto kompetencií v rámci neformálneho vzdelávania, ako aj na ich praktické využitie prostredníctvom iniciatív vedených mládežou a dobrovoľníckych aktivít rôzneho druhu.

V pracovnom pláne EÚ pre šport sa uznáva, že šport je dôležitým faktorom udržateľného rozvoja. V záujme dosiahnutia tohto cieľa sa plán zameriava na

¹⁰ <https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j9vvik7m1c3gyxp/vla0ekyy79qj>.

¹¹ <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>.

¹² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bc83061d-74ec-11ec-9136-01aa75ed71a1/language-sk>.

¹³ <https://europeanyouthstrategy.eu/>.

vzdelávanie v záujme udržateľného športu, na športovanie, športoviská a športové podujatia šetrné k životnému prostrediu a na vývoj športu a jeho praktickú stránku v súvislosti so zmenou klímy. Pri monitorovaní vykonávania tohto plánu experti skúmali, ako by európsky systém športu mohol najlepšie podporovať environmentálnu udržateľnosť, a predložili odporúčania určené predovšetkým verejným orgánom a národným športovým organizáciám. Patrí medzi ne výzva pre lídrov v oblasti športu a udržateľnosti, aby podporovali ekologický šport, zriadenie orgánov na výmenu poznatkov a na financovanie na vnútroštátnej úrovni a úrovni EÚ v záujme podpory prechodu na ekologickejší šport.

S cieľom pomôcť dosiahnuť klimatickú neutralitu boli opatrenia v oblasti klímy a environmentálna udržateľnosť označené za jednu zo štyroch kľúčových priorít programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity na roky 2021 – 2027. To znamená, že takéto opatrenia uvedených programov by mali prispieť k dosiahnutiu všeobecného cieľa viacročného finančného rámca, ktorým je zabezpečiť, aby sa 30 % rozpočtových výdavkov EÚ vynaložilo na opatrenia súvisiace s klímou.

Hoci programy Erasmus+ a Európsky zbor solidarity nemôžu umožniť úplnú reakciu na zelenú transformáciu, môžu zohrávať kľúčovú úlohu pri vzdelávaní a lepšom vybavení mladých ľudí, učiacich sa všetkých vekových kategórií a občanov vo všeobecnosti potrebnými vedomosťami, zručnosťami a postojmi. Programami sa podporujú projekty a aktivity, ktoré riešia spoločenské výzvy týkajúce sa ochrany životného prostredia, udržateľnosti a cieľov v oblasti klímy. Podporujú sa nimi iniciatívy zamerané na prevenciu, zmiernenie alebo nápravu nepriaznivých účinkov extrémnych výkyvov počasia a prírodných katastrof.

3. Ciele stratégie

Stratégia poskytuje usmernenie, ako realizovať podporu zelenej transformácie ako jednu zo štyroch horizontálnych priorít na všetkých úrovniach programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity. Zaoberá sa fungovaním samotných programov, financovaných projektov a tým, ako programy pripravujú a zapájajú účastníkov a inštitúcie, aby aktívne prispeli k zelenej transformácii.

Jej cieľom je:

- pomôcť zvýšiť informovanosť o zmene klímy a udržateľnosti a umožniť účastníkom aktívne prispievať k zelenej transformácii a formovať ju,
- pomôcť účastníkom získať vedomosti a zručnosti, ktoré potrebujú na to, aby sa počas programových aktivít rozhodovali s ohľadom na udržateľnosť a zapájali sa do udržateľných postupov,
- prispievať k zníženiu emisií skleníkových plynov a iných environmentálnych vplyvov aktivít podporovaných programami a usilovať sa o uhlíkovú neutralitu,
- rozvíjať a posilňovať úlohu programu Erasmus+ a Európskeho zboru solidarity ako príkladov začlenenia otázok životného prostredia, klímy a udržateľnosti do aktivít na úrovni projektov, organizácií a programov,

- podporovať účastnícke organizácie pri budovaní ich kapacít prostredníctvom výmeny osvedčených postupov a skúseností,
- podporovať rozvoj monitorovacieho systému prostredníctvom relevantného zberu údajov, spoľahlivých ukazovateľov a nástrojov na podávanie správ.

Cieľové skupiny stratégie

- Táto stratégia je určená všetkým, ktorí sa podieľajú na realizácii programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity, a mala by slúžiť ako užitočný rámec na podporu zeleného rozmeru v aktivitách a inšpirovať príklady dobrej praxe.
- Hlavné cieľové skupiny, na ktoré sa stratégia zameriava, sú:
 - žiadatelia a potenciálni žiadatelia,
 - prijímateľské organizácie, ktoré realizujú financované projekty,
 - účastníci
 - mladí ľudia a pracovníci s mládežou,
 - učitelia v ktorejkoľvek oblasti vzdelávania a odbornej prípravy,
 - zamestnanci v ktorejkoľvek oblasti vzdelávania a odbornej prípravy,
 - zamestnanci aktívni v oblasti športu,
 - národné agentúry vrátane hodnotiteľov zapojených do výberu projektov,
 - národné kancelárie Erasmus+,
 - Európska výkonná agentúra pre vzdelávanie a kultúru (EACEA),
 - podporné centrá SALTO, najmä SALTO pre zelenú transformáciu,
 - škoolitelia, facilitátori, výskumníci atď.,
 - tvorcovia politík na všetkých úrovniach v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, mládeže a športu.

4. Programové mechanizmy na podporu zelenej stratégie

Účastníci programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity sa okrem používania udržateľných dopravných prostriedkov nabádajú, aby venovali pozornosť environmentálnej udržateľnosti v každom kroku životného cyklu projektu a aby túto pozornosť pretavili do praktických opatrení. Rutinné začleňovanie environmentálnych aspektov do projektov podnecuje organizácie, aby spolupracovali v záujme udržateľnosti, vymieňali si osvedčené postupy, a tak rozvíjali spoločné iniciatívy v tejto oblasti.

V rámci oboch programov – Erasmus+ aj Európsky zbor solidarity – je tento záväzok voči životnému prostrediu a boju proti zmene klímy súčasťou kritérií na poskytnutie finančnej podpory, čím sa potvrdzuje záväzok prispieť k zelenej transformácii.

Európsky zbor solidarity financuje projekty, ktoré podporujú solidaritu ako hodnotu a reagujú na spoločenské výzvy, a zmena klímy je toho jasným príkladom. Organizácie a skupiny mladých ľudí môžu vytvárať projekty, ktoré do ich komunit prinesú zmenu.

Programy Erasmus+ a Európsky zbor solidarity zahŕňajú konkrétne tieto akcie, prvky a mechanizmy na podporu zelenej transformácie a udržateľného rozvoja:

4.1. Zelené cestovanie

Program Erasmus+ a Európsky zbor solidarity poskytovaním finančnej podpory na mobilitu podporujú účastníkov, aby na cestu do cieľovej destinácie a späť využívali čo najudržateľnejšie dopravné prostriedky (napríklad vlak, bicykel, autobus alebo car-pooling). Tieto programy poskytujú zvýšenú finančnú podporu na používanie udržateľnejších dopravných prostriedkov a podporujú dodatočné denné príspevky na prispôsobenie sa dlhšiemu času cestovania. Výsledkom je, že účastníci znížia svoju uhlíkovú stopu a vyskúšajú si iný spôsob cestovania, čím sa u nich podporí zmena správania, napríklad zvažia využitie týchto dopravných prostriedkov pri cestovaní vo voľnom čase alebo dochádzaní do zamestnania. Cesta sa začína v okamihu, keď odídete z domu, a udržateľné cestovanie vám môže pomôcť, aby sa vám ešte lepšie vryla do pamäti.

4.2. DiscoverEU – akcie mobility v rámci programu Erasmus+ na podporu ekologického cestovania

DiscoverEU je akcia v rámci programu Erasmus+, ktorá ponúka 18-ročným Európanom možnosť spoznať rozmanitosť Európy, jej kultúrne dedičstvo a dejiny a nadviazať kontakty s obyvateľmi z celého kontinentu. Mladým ľuďom vybraným ako cestujúci je ponúknutý cestovný poukaz. Cestujú prevažne železnicou a okrem iného sa zúčastňujú na kultúrnych návštevách, vzdelávacích aktivitách, športových a umeleckých festivaloch. Počas prvých piatich rokov existencie programu dostalo príležitosť spoznať Európu po železnici viac ako 248 000 mladých Európanov. Po skúsenostiach s programom DiscoverEU 90 % z nich vyjadrilo túžbu naďalej cestovať vlakom po Európe. To dokazuje účinnosť programu pri podpore používania ekologickejších dopravných prostriedkov. DiscoverEU pomáha nielen rozširovať obzory, ale aj vytvárať environmentálne uvedomelú generáciu.

4.3. Dobrovoľnícke a solidaritné projekty v rámci Európskeho zboru solidarity

Dobrovoľnícke aktivity v rámci Európskeho zboru solidarity možno vykonávať individuálne alebo v tíme.

Individuálne dobrovoľníctvo poskytuje mladým ľuďom príležitosť prispieť ku každodennej práci organizácií v rámci solidaritných cezhraničných alebo vnútroštátnych aktivít, ktoré sú v konečnom dôsledku prospešné pre komunity, v ktorých sa vykonávajú, napríklad pokiaľ ide o environmentálnu výchovu, aktivity v oblasti ochrany prírody, monitorovania prírody či starostlivosti o zachovanie a ochranu európskeho kultúrneho dedičstva.

Dobrovoľnícke tímy spájajú skupiny medzinárodných dobrovoľníkov, ktorí plnia úlohy projektu v krátkom období (napríklad počas prázdnin alebo prestávok medzi časťami

štúdia). Medzi príklady hodnotnej práce, ktorú môžu dobrovoľnícke tímy vykonať, patrí regenerácia zelených plôch, zhodnocovanie a prerozdeľovanie nespotrebovaných potravín, recyklácia materiálov atď.

Solidaritné projekty sú aktivity vedené mládežou, v rámci ktorých môžu neformálne skupiny najmenej piatich mladých ľudí získať finančné prostriedky na realizáciu projektu, napríklad na témy týkajúce sa opatrení v oblasti klímy, životného prostredia a ochrany prírody. Finančné prostriedky im môžu pomôcť vniesť pozitívne zmeny do miestnych komunít, vyjadriť vlastný názor a rozvíjať cenné zručnosti.

4.4. Životné prostredie a boj proti zmene klímy – prierezová priorita v rámci programu Erasmus+ a Európskeho zboru solidarity

Sprievodca programom Erasmus+ a sprievodca Európskym zborom solidarity¹⁴ nabádajú organizácie, aby navrhovali projekty zamerané na environmentálne témy tým, že medzi štyri „horizontálne“ priority zaradia „životné prostredie a boj proti zmene klímy“. Aby partnerstvá získali financovanie, musia sa zaoberať riešením buď a) aspoň jednej horizontálnej priority, alebo b) aspoň jednej konkrétnej priority týkajúcej sa oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a mládeže.

Cieľom projektov zameraných na zelenú prioritu môže byť napríklad rozvoj zručností v oblastiach súvisiacich s udržateľnosťou s využitím rámca Green Comp alebo cieľov udržateľného rozvoja. Môžu mať aj formu inovačných postupov s cieľom pripraviť učiacich sa, zamestnancov a pracovníkov, aby sa stali sprostredkovateľmi zmeny (napr. s cieľom šetriť zdroje, znižovať spotrebu energie a produkciu odpadu, kompenzovať emisie v rámci uhlíkovej stopy, vyberať si udržateľné možnosti, pokiaľ ide o potraviny a dopravu atď.). Cieľom projektov môže byť aj zvýšenie environmentálneho povedomia a informovanosti o klimatických otázkach alebo riešenie ekologickej úzkosti.

4.5. Začlenenie ekologických postupov do koncepcie projektu

Niektoré projekty sa zameriavajú na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj, pokiaľ však ide o projekty financované z programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity, od všetkých sa očakáva, že budú mať rozmer udržateľnosti.

Všetky typy projektov, ktoré dostávajú finančné prostriedky, môžu na rôznych úrovniach prispieť k zníženiu ekologického vplyvu programov tým, že znížia uhlíkovú stopu svojich činností, pôjdu príkladom a budú normalizovať ekologickejšie správanie. To znamená, že od žiadateľov sa očakáva, že sa zamyslia nad tým, čo je možné urobiť, aby ich projekty boli udržateľnejšie a ekologickejšie. Okrem cestovania je potrebné prijať rozhodnutia s veľkým vplyvom, pokiaľ ide o výber miesta konania, ponúkané občerstvenie, zníženie spotreby materiálov a vybavenia a nakladanie s odpadom

¹⁴ Sprievodca programom Erasmus+: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sk/erasmus-programme-guide>.
Sprievodca Európskym zborom solidarity: https://youth.europa.eu/solidarity/organisations/reference-documents-resources_sk.

4.6. Využívanie virtuálnej mobility a nástrojov a platforiem digitálnej spolupráce

V rámci dvojakej (digitálnej a ekologickej) transformácie sa podporuje začleňovanie virtuálnych a zmiešaných aktivít do projektov. Digitálne nástroje umožňujú udržateľnejšiu realizáciu projektov. Stále produkujú emisie skleníkových plynov, ale menej ako fyzické cestovanie alebo väčšina papierovej komunikácie. Všade tam, kde to má zmysel, sa organizácie vyzývajú, aby kombinovali osobné stretnutia s virtuálnymi, organizovali virtuálne aktivity a podujatia a obmedzili a nahradili administratívne postupy. Táto kombinácia postupov umožňuje prijímateľom projektových grantov zachovať výhody osobnej spolupráce a výmeny, ktoré programy ponúkajú, a zároveň využívať menej znečisťujúce metódy spolupráce, keď nie je nevyhnutné cestovanie a fyzické stretnutie.

Platformy ako Európska platforma školského vzdelávania (vrátane eTwinningu) a EPALE (Elektronická platforma vzdelávania dospelých v Európe) vytvárajú podporné materiály a uľahčujú výmenu účinných vzdelávacích postupov a politík v oblasti environmentálnej udržateľnosti v rámci programu Erasmus+.

4.7. Oslovenie a multiplikačný efekt

Erasmus+ predstavuje aj významný nástroj na oslovenie a zapojenie širokého spektra aktérov v spoločnosti (škôl, univerzít, poskytovateľov OVP, mládežníckych a športových organizácií, MVO, miestnych a regionálnych orgánov, organizácií občianskej spoločnosti atď.), ktoré sa môžu stať aktívnymi činiteľmi pri prechode ku klimatickej neutralite do roku 2050.

Z praktického hľadiska musia žiadatelia pri podávaní žiadosti o financovanie vysvetliť, ako ich projekt prispieva k udržateľnosti a ku klimatickej neutralite. Návrhy projektov môžu zahŕňať aj aktivity, ktoré sa majú realizovať udržateľným spôsobom, zvyšovať informovanosť účastníkov a podporovať zodpovedné využívanie zdrojov. Prijímatelia projektových grantov musia vo svojej záverečnej správe opísať, či a do akej miery boli tieto plánované opatrenia vykonané.

V súlade s tým sa uprednostňujú projekty, ktoré sú udržateľné, zahŕňajú ekologické postupy a hodnoty a podporujú informovanosť a zmeny správania. Hodnotitelia sú vyškolení tak, aby náležite zohľadňovali environmentálne a udržateľné aspekty projektov a ich vplyv na zmenu klímy.

5. Úloha organizácií pri príprave a zavádzaní projektov a nadväzovaní na ne

Žiadateľské organizácie a prijímatelia zohrávajú kľúčovú úlohu v rámci programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity: navrhujú a realizujú projekty, pripravujú a podporujú účastníkov pred projektmi, počas nich a po ich ukončení. Preto je dôležité

zvyšovať informovanosť o tom, že je potrebné premýšľať o rôznych fázach projektu a o tom, ako sa v nich má zakotviť environmentálna udržateľnosť a súvisiace postupy.

5.1. Pred projektom

Organizácie sa vyzývajú, aby svoj projekt navrhli tak, že do všetkých jeho aspektov a plánovaných aktivít začlenia ekologický rozmer. Pri navrhovaní aktivít sa musí zohľadniť aj účasť ľudí s nedostatkom príležitostí, aby sa zabezpečila inkluzívna transformácia, pri ktorej sa nezabudne na žiadneho účastníka. Napríklad sa vyzývajú, aby zvážili a prípadne vypočítali uhlíkovú stopu svojich projektov a usilovali o jej zníženie pri organizovaní svojich ďalších aktivít, keďže to môže viesť k procesu učenia sa.

Organizácie môžu pôsobiť ako silní multiplikátori a pri navrhovaní vlastných projektov sa inšpirovať výsledkami a udržateľnými postupmi minulých projektov.

Na dosiahnutie tohto cieľa by národné agentúry a agentúra EACEA mali organizáciám poskytovať aktualizované školiace a referenčné materiály. Musia zabezpečiť, aby žiadatelia a potenciálni žiadatelia mali vedomosti a zručnosti potrebné na ekologizáciu vlastných projektov alebo aby mali možnosť rozvíjať ich počas realizácie. Vypracúvanie projektu je kľúčovou fázou pre zelené rozhodovanie – napríklad o zelených témach v obsahu aktivít, voľbe ich usporiadania online alebo výbere udržateľných možností pri organizovaní podujatí.

5.2. Počas projektu

Organizácia by mala zabezpečiť, aby realizácia projektu bola v súlade so zásadami udržateľnosti a s rôznymi usmerneniami, ktoré ich podporujú – ako je táto stratégia. Organizácie musia medzi všetkými účastníkmi propagovať postupy šetrné k životnému prostrediu, a ak je to možné, aj realizované aktivity musia zahŕňať ekologický prístup.

V prípade projektov, ktoré zahŕňajú cestovanie, musia organizácie informovať potenciálnych účastníkov o možnostiach, ktoré ponúkajú programy Erasmus+ a Európsky zbor solidarity, a pomôcť im určiť opatrenia, ktoré by pre nich mohli byť cenné, a to aktivity v oblasti formálneho aj neformálneho vzdelávania, ako je používanie udržateľných dopravných prostriedkov ako alternatívy k cestovaniu lietadlom. Organizácie sa takisto vyzývajú, aby zvyšovali informovanosť o vplyve výberu nízkoemisných možností a uľahčovali svojim účastníkom ekologicky uvedoméle rozhodnutia, napríklad ponukou kompostovania a recyklácie, poskytovaním vegetariánskych jedál atď.

Vzhľadom na to, že organizácie sú hnacou silou zmeny správania účastníkov projektov, mali by využívať aj možnosti, ktoré ponúkajú programy, ako je kľúčová akcia 2 Partnerstvá pre spoluprácu, poskytovať príležitosti na rozvoj svojich zamestnancov v oblasti zelenej transformácie.

5.3. Po ukončení projektu

Organizácie by mali hodnotiť vplyv aktivít na účastníkov a na samotné organizácie.

Organizácie by mali aktívne propagovať výsledky svojich projektov a deliť sa o inšpiratívne príklady a osvedčené postupy medzi príslušnými zainteresovanými stranami s cieľom zvýšiť povedomie o dôležitosti zelenej transformácie. Propagačné aktivity a aktivity zamerané na šírenie výsledkov projektu sa môžu vykonávať prostredníctvom rôznych kanálov s cieľom znížiť vplyv na životné prostredie výberom udržateľných komunikačných prostriedkov (napríklad obmedzením tlače, výberom ekologických materiálov, uprednostnením snímok pred videom atď.).

Organizácie by sa takisto mali zaviazali, že zabezpečia udržateľnosť svojho projektu aj po skončení financovania programu. Podnecujú sa, aby podporovali dlhodobu udržateľnú zmeny vo svojej činnosti a v živote prijímateľov.

6. Úloha národných agentúr, podporných centier a Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie a kultúru (EACEA)

Národné agentúry podporujú a realizujú programy Erasmus+ a Európsky zbor solidarity na národnej úrovni a sú spojivom medzi Európskou komisiou a účastníckymi organizáciami na miestnej, regionálnej a národnej úrovni. Preto zohrávajú kľúčovú úlohu pri podpore zavádzania, realizácie a následných opatrení v rámci projektov zameraných na podporu zelenej transformácie a environmentálnej udržateľnosti.

Národné agentúry a výkonná agentúra musia organizáciám poskytovať aktualizované školiace a referenčné materiály. Mali by zabezpečiť, aby žiadatelia a potenciálni žiadatelia mali vedomosti a zručnosti potrebné na ekologizáciu vlastných projektov alebo aby mali možnosť rozvíjať ich počas realizácie.

Pri podpore tejto úlohy sú nápomocné podporné centrá SALTO. V súlade s Európskou zelenou dohodou sa oblasti zmeny klímy venuje najmä **podporné centrum „SALTO pre zelenú transformáciu“**, ktoré sa zameriava na zelenú transformáciu a environmentálnu udržateľnosť. Centrum SALTO pre zelenú transformáciu získava vedomosti, organizuje aktivity na budovanie kapacít a vytvára podporné nástroje a usmernenia pre zamestnancov národných agentúr a prijímateľov v rámci programov. Umožňuje tak zamestnancom agentúr účinne propagovať zelenú stratégiu na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni v príslušných krajinách. Centrum SALTO pre zelenú transformáciu napríklad vypracovalo kompendium projektov s osvedčenými ekologickými postupmi a zostavilo vymedzenie kľúčových pojmov s cieľom dosiahnuť spoločné chápanie zelenej transformácie. Ďalšie zdroje a aktivity centra SALTO pre zelenú transformáciu, ako sú webináre, workshopy, spoločné najlepšie postupy, vzdelávacie materiály, výskum zelenej priority a rámce na identifikáciu osvedčených postupov, podporujú zainteresované strany programu Erasmus+ a Európskeho zboru solidarity pri realizácii horizontálnej zelenej priority v programoch. Tieto aktivity

posilňujú kapacity národných agentúr v oblasti zelenej transformácie súvisiacej s politikou a praxou. Centrum SALTO pre zelenú transformáciu podporuje koordináciu a podávanie správ o činnosti národných agentúr a zhromažďuje, analyzuje a vymieňa si príklady a osvedčené postupy.

Centrum SALTO pre zelenú transformáciu funguje ako vedomostné centrum spájajúce politiky a prax. Pomáha neustále zlepšovať kvalitu formálneho a neformálneho vzdelávania v oblasti udržateľného rozvoja a postojov k zmene klímy. Prispieva aj k rozšíreniu environmentálne zodpovedného správania, k zníženiu celkovej uhlíkovej stopy spôsobenej účasťou na programoch Erasmus+ a Európsky zbor solidarity a k získaniu nových zručností, ktoré podporujú zelenú transformáciu v existujúcich i nových profesiách.

V tretích krajinách, ktoré nie sú pridružené k programom, zohrávajú významnú úlohu pri podpore informovanosti cieľových skupín uvedených v tejto stratégii o možnostiach, ktoré ponúkajú programy súvisiace so zelenou transformáciou a s environmentálnou udržateľnosťou, delegácie EÚ a, ak sú k dispozícii, národné kancelárie Erasmus+.

Národné agentúry, podporné centrá a agentúra EACEA musia aktívne podporovať informovanosť o rôznych možnostiach a podporných mechanizmoch pre projekty, ktorých cieľom je prispieť k zelenej transformácii a environmentálnej udržateľnosti. Mali by spolupracovať s účastníkmi v rámci svojich sietí a prispôbiť svoje prístupy špecifickým informačným potrebám, pričom by mali pracovať prostredníctvom organizácií úzko prepojených s týmito účastníkmi.

Okrem toho sa aj Európska komisia snaží ísť príkladom v úsilí o to, aby sa Európa stala do roku 2050 prvým klimaticky neutrálnym kontinentom na svete. V roku 2022 sa Európska komisia v rámci Európskeho klimatického paktu zaviazala, že postupne zníži svoje emisie skleníkových plynov aspoň o 60 % v porovnaní s rokom 2005. Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie, mládež, šport a kultúru pri riadení programu Erasmus+ a Európskeho zboru solidarity spolupracuje aj s ďalšími programami financovania, útvarmi Európskej komisie a inými inštitúciami EÚ pri prepájaní iniciatív a politik, ktoré prispievajú k dosahovaniu cieľov v oblasti klímy.

Príkladom takýchto interakcií je synergia medzi Európskym zborom solidarity a misiami programu Horizont Európa 2023 – 2027, v rámci ktorej môžu dobrovoľnícke aktivity Európskeho zboru solidarity prispieť k ambíciám misií v oblasti adaptácie na zmenu klímy, obnovy oceánov a vôd, obnovy zdravia pôdy, podpory klimaticky neutrálnych a inteligentných miest a zlepšenia života ľudí postihnutých rakovinou, čím sa podporia ciele a kľúčové stratégie misií Horizontu Európa a Zelenej dohody, ako aj rozšíria príležitosti pre mladých ľudí na prejavenie solidarity v týchto oblastiach.

6.1. Informovanie a zvyšovanie informovanosti

Národné agentúry a agentúra EACEA zohrávajú dôležitú úlohu v osvetových a informačných činnostiach. Mali by svoju informačnú stratégiu prispôbiť konkrétnym cieľovým skupinám vo svojom geografickom kontexte.

Národné agentúry a agentúra EACEA – s podporou centra SALTO pre zelenú transformáciu a Európskej komisie – by mali poskytnúť usmernenia a príklady

osvedčených postupov všetkým organizáciám, ktoré sú aktívne v rámci programu Erasmus+ a Európskeho zboru solidarity. Tieto organizácie sa potom môžu postupne prispôbovať podľa svojich vlastných možností. V rovnakom duchu stimulovania synergií ponúkajú národné agentúry a agentúra EACEA zainteresovaným stranám príležitosti na vytváranie sietí, ako sú aktivity zamerané na odbornú prípravu a spoluprácu alebo aktivity na vytváranie sietí.

Národné agentúry a agentúra EACEA by mali spolupracovať na vývoji a poskytovaní informačných materiálov v prístupných formátoch, ktoré podporujú zmeny správania. Znamená to používať udržateľné dopravné prostriedky a organizovať podujatia, konferencie a stretnutia šetrnejšie k životnému prostrediu. Národné agentúry a agentúra EACEA by mali zhromažďovať a využívať príklady osvedčených postupov s cieľom inšpirovať a povzbudiť účastníkov, aby znižovali a kompenzovali environmentálnu stopu príslušných činností.

Národné agentúry a agentúra EACEA by mali poskytovať systematickú, spravodlivú a prispôbenú podporu potenciálnym žiadateľom a prijímateľom projektových grantov v rámci projektov zelenej transformácie a environmentálnej udržateľnosti vo všetkých fázach projektového cyklu. Podporu môžu poskytovať vlastnými silami alebo môžu zaviesť systémy multiplikátorov, koučov, projektových návštev, školení, poradenstva atď. Národné agentúry a agentúra EACEA musia vyčleniť dostatočné ľudské a finančné zdroje na efektívne a dlhodobé zavádzanie tohto prístupu.

6.2. Strategický prístup na národnej úrovni

Národné agentúry sa vyzývajú, aby v rámci programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity vypracovali vlastnú stratégiu pre zelenú transformáciu a environmentálnu udržateľnosť. Tieto stratégie by mali vychádzať z reality v príslušnom štáte, zároveň by však mali byť v súlade so zastrešujúcou stratégiou na európskej úrovni. Pracovné programy národných agentúr musia obsahovať zoznam činností, ktoré prispievajú k ich stratégií.

Národným agentúram sa odporúča znížiť vlastnú uhlíkovú a ekologickú stopu. Mohli by napríklad každoročne vyhodnocovať vplyv opatrení, ktoré prijímajú, výpočtom svojej stopy pomocou konzistentného a spoľahlivého nástroja s cieľom dôsledne znižovať vplyv svojej prevádzky a všetkých činností. Kompenzácia by sa mala zväžiť len v prípade emisií skleníkových plynov, ktorým sa nedá zabrániť. Aj v takýchto prípadoch by sa národné agentúry mali poradiť s miestnymi zainteresovanými stranami s odbornými znalosťami v oblasti zelenej transformácie, aby mohli identifikovať spoľahlivé a účinné nástroje kompenzácie a presne merať svoj vplyv. Všetky organizácie a ostatné zainteresované strany treba podnecovať aj k tomu, aby sa prioritne zamerali na znižovanie uhlíkovej stopy. Národné agentúry sa vyzývajú, aby verejne informovali o svojej práci a stratégii pre zelenú transformáciu a environmentálnu udržateľnosť.

6.3. Zelené kontaktné miesta

V každej národnej agentúre, ktorá realizuje programy, je zelené kontaktné miesto. Toto kontaktné miesto koordinuje aktivity súvisiace so zelenou transformáciou a s environmentálnou udržateľnosťou v rámci agentúry. Ide o kontaktnú osobu pre otázky

zelenej transformácie, na ktorú sa obracajú ostatné národné agentúry, Európska komisia a podporné centrá. Zelené kontaktné miesta hrajú hlavnú úlohu pri rozvíjaní environmentálnych znalostí v rámci svojich agentúr. Dostávajú potrebnú podporu prostredníctvom školení, usmernení a nástrojov, ktoré im poskytuje centrum SALTO, aby si mohli rozšíriť vedomosti v oblasti zelenej transformácie. Delia sa o odborné znalosti a vedomosti s kolegami, zároveň však podporujú opatrenia zamerané na zelenú transformáciu a udržateľnosť v rámci svojich agentúr, napríklad odbornú prípravu. Mali by sa tiež zaoberať všetkými prípadnými prekážkami vykonávania zelenej stratégie národnej agentúry.

Sú dôležitým spojovacím článkom s Európskou komisiou a centrom SALTO pre zelenú transformáciu a vymieňajú si informácie o dianí v ich agentúre a situácii v príslušnej krajine.

6.4. Odborná príprava a vytváranie sietí pre organizácie, zamestnancov agentúr a odborných hodnotiteľov

Národné agentúry s podporou podporného centra SALTO pre zelenú transformáciu organizujú odbornú prípravu, vytváranie sietí a prezentácie príležitostí pre organizácie, odborníkov a zamestnancov národných agentúr.

Tieto kurzy odbornej prípravy by mali pomôcť budovať kapacity potrebné v rámci siete národných agentúr na lepšie hodnotenie a riadenie projektov. Je nutné, aby všetci zamestnanci agentúr boli informovaní o vnútroštátnych politikách a politikách EÚ týkajúcich sa zelenej transformácie v záujme ich účinného vykonávania vo všetkých opatreniach v rámci programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity.

Dôležitým nástrojom na koordinované budovanie kapacity a vytváranie sietí sú popri vnútroštátnych nástrojoch aj činnosti v oblasti odbornej prípravy a spolupráce v rámci programu Erasmus+ a činnosti v oblasti vytvárania sietí v rámci Európskeho zboru solidarity. Dlhodobé aktivity slúžia ako prostriedok na ďalekosiahlu spoluprácu a rozvoj realizácie, ako aj na zvýšenie vplyvu priority zelenej transformácie v programoch prostredníctvom niekoľkoročných aktivít vykonávaných viacerými národnými agentúrami.

Národné agentúry by mali pre svoju skupinu hodnotiteľov osobitne zaviesť primeranú odbornú prípravu a činnosti, ktoré im pomôžu dôsledne uplatňovať ekologický prístup. Mali by ich nabádať, aby sa radili s kolegami, ktorí majú odborné znalosti v oblasti zelenej transformácie a environmentálnej udržateľnosti, čo im umožní vypracovať presné a ambiciózne usmerňovacie materiály. Odborní hodnotitelia zohrávajú prostredníctvom svojich hodnotení a odporúčaní významnú úlohu v boji proti environmentálne klamlivým vyhláseniam a mylným informáciám, ako aj pri identifikácii skutočne udržateľných postupov v návrhoch projektov a v správach o projektoch.

V programoch Erasmus+ a Európsky zbor solidarity nie je stanovený jednotný štandard toho, čo predstavuje udržateľnosť; každá krajina by mala prispôbiť všeobecné zásady svojej miestnej, regionálnej a národnej realite a snažiť sa samostatne pokročiť v zelenej transformácii. Zároveň by každá skupina expertov mala spoločne a ambiciózne chápať realizáciu zelenej priority v rámci oboch programov.

6.5. Zhromažďovanie dôkazov, monitorovanie a podávanie správ

V záujme účinného merania výsledkov projektov a vplyvu programov je potrebné optimalizovať systémy monitorovania a podávania správ. Tieto nástroje sú nutné na zhromažďovanie vhodných kvalitatívnych a kvantitatívnych údajov o vykonávaní zelenej priority. Je dôležité merať vplyv programov na úrovni jednotlivcov, ale aj na úrovni organizácií (napríklad z hľadiska budovania kapacít).

Centrum SALTO pre zelenú transformáciu bude podporovať činnosti zhromažďovania dôkazov a monitorovania tým, že bude poskytovať prehľad o pokroku v programoch týkajúcom sa zelenej transformácie – napríklad vykonávaním cielených prieskumov a výskumu.

6.6. Synergie s inými programami

Národné agentúry a agentúra EACEA môžu podporovať prijímateľov pri hľadaní najvhodnejšej akcie (formy projektu) pre ich projekt, ktorá prispieva k zelenej transformácii a environmentálnej udržateľnosti. Takúto podporu môžu poskytovať v rámci programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity alebo prostredníctvom iných/dodatočných možností financovania. Vhodnými príkladmi sú iné programy, napríklad systémy financovania v rámci fondov politiky súdržnosti, Horizont Európa, program LIFE alebo Európsky hospodársky priestor.

Ak sú národné agentúry organizované zastrešujúcimi organizáciami, ktoré majú na starosti rôzne európske a národné programy, mali by využiť tento pákový efekt na podporu pozitívneho dominového efektu. Tým sa uľahčia synergie medzi uvedenými dvoma programami a inými programami a iniciatívami i výmena osvedčených postupov v oblasti zelenej transformácie a environmentálnej udržateľnosti.

7. Prepojenie s ostatnými horizontálnymi prioritami programov Erasmus+ a Európskeho zboru solidarity

Programy Erasmus+ a Európsky zbor solidarity zahŕňajú štyri horizontálne priority: inklúzia a rozmanitosť, digitálna transformácia, životné prostredie a boj proti zmene klímy, účasť na demokratickom živote a občianska angažovanosť.

Riešenie environmentálnych výziev, ako je zmena klímy, si vyžaduje odolnosť a adaptáciu. Cieľom začlenenia environmentálnych aspektov a aspektov inklúzie do projektov je podporovať sociálnu inklúziu a rovnosť a vybudovať spravodlivejší a udržateľnejší svet pre súčasné a budúce generácie. Celkovo sú inklúzia a zelené priority nevyhnutné na podporu environmentálnej spravodlivosti, znižovanie rozdielov a budovanie odolných a udržateľných komunít, ktoré sú prospešné pre všetkých členov spoločnosti.

Začlenenie občianskej angažovanosti a zelených priorít do projektov môže pomôcť účastníkom na miestnej a/alebo národnej úrovni, aby pochopili, že sú vzájomne prepojení s planétou a že je dôležitý kolektívny postup.

Vďaka využívaniu virtuálnej mobility, napríklad prípravné návštevy sa môžu uskutočniť v digitálnej podobe pred fyzickou mobilitou, a to vrátane online kurzov, vďaka organizovaniu virtuálnych stretnutí a využívaniu digitálnych nástrojov spolupráce sa môže výrazne znížiť celková uhlíková stopa projektov.

Zelená priorita v programe môže zohrávať úlohu pri zvyšovaní informovanosti o zmene klímy, rozvíjaní potrebných vedomostí, zručností a postojov, ktoré vedú k lepšej starostlivosti o našu planétu Zem, pri výučbe a učení sa v prospech udržateľnosti, najmä prostredníctvom navrhovania obsahu a formátov vzdelávania a odbornej prípravy a podporovaním projektov, ktoré sú environmentálne udržateľnejšie prostredníctvom využívania digitálnych prostriedkov.

Mala by zapojiť občanov do opatrení v oblasti klímy a prispieť k dosiahnutiu cieľa stať sa do roku 2050 prvým uhlíkovo neutrálnym kontinentom.

8. Kde hľadať inšpiráciu z úspešných skúseností a osvedčených postupov

Nasledujúce zdroje poskytujú prístup k postupom, materiálom a dokumentácii o zelenej transformácii a udržateľnosti:

- Platforma výsledkov projektov Erasmus+¹⁵ – prístup ku všetkým financovaným projektom Erasmus+ s možnosťou vyhľadávania podľa témy, roku, krajiny atď.
- Databáza výsledkov projektov Európskeho zboru solidarity – prístup ku všetkým financovaným projektom Európskeho zboru solidarity
- SALTO pre zelenú transformáciu a environmentálnu udržateľnosť – odborná príprava, publikácie alebo zdroje.

Prioritu zelenej transformácie a udržateľnosti posilňujú aj komunity odborníkov z praxe, učiacich sa a zainteresovaných strán. Tieto spoločenstvá môžu zhromažďovať a sprístupňovať zdroje a postupy prostredníctvom platforiem a sietí, ako to na všeobecnej úrovni robí koalícia Vzdelávanie pre klímu¹⁶.

Sieťové tímy, ako sú Europass, Euroguidance, Eurodesk, európsky program vzdelávania dospelých a odborníci na odborné vzdelávanie, organizujú aj webináre a konferencie o zelenej transformácii, ktoré pomáhajú národným agentúram programu Erasmus+ pochopiť, ako sa táto priorita realizuje v jednotlivých častiach sektoru vzdelávania.

¹⁵<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects>.

¹⁶<https://education.ec.europa.eu/news/increasing-achievement-and-motivation-in-mathematics-and-science-learning-in-schools>.

Na politickej úrovni vytvára sieť Eurydice veľké množstvo informácií, porovnávacích tematických správ a štúdií na konkrétne témy. Zo správy s názvom Zvyšovanie úspešnosti a motivácie pri učení sa matematiky a prírodných vied v školách¹⁷ vyplýva, ako sa pristupuje k otázkam environmentálnej udržateľnosti v učebných plánoch prírodovedných predmetov. Opisy národných vzdelávacích systémov siete Eurydice obsahujú aj informácie o učení sa o environmentálnej udržateľnosti. Prostredníctvom správ Eurydice možno propagovať projekty Erasmus+ týkajúce sa zelenej transformácie a využívať pri tom kanály sociálnych médií Eurydice.

Veľkú podporu dostávajú aktivity, ktoré sú prínosné pre ďalšie existujúce iniciatívy EÚ v oblasti environmentálnej udržateľnosti, napríklad Nový európsky Bauhaus. Pomáhajú zvyšovať informovanosť všetkých prijímateľov programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity.

9. Zdroje

1. Programy Erasmus+¹⁸ a Európsky zbor solidarity¹⁹
2. Európsky vzdelávací priestor²⁰
3. Európska zelená dohoda²¹
4. Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody určený pre vek emisnej neutrálnosti²²
5. Plán cieľov v oblasti klímy do roku 2030
6. Stratégia EÚ pre mládež 2019 – 2027
7. Európsky program práce s mládežou
8. Nový európsky inovačný program
9. Next Generation EU – Stavme na ekológiu
10. Stratégia Z farmy na stôl
11. GreenComp: európsky rámec kompetencií v oblasti udržateľnosti – Európska komisia (europa.eu)²³
12. Európska stratégia pre univerzity²⁴
13. Akčný plán digitálneho vzdelávania (2021 – 2027) | Európsky vzdelávací priestor (europa.eu)²⁵
14. Stratégia biodiverzity do roku 2030 – Európska komisia (europa.eu)²⁶
15. Odporúčanie Rady týkajúce sa odborného vzdelávania a prípravy pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť²⁷
16. Nový európsky Bauhaus²⁸

¹⁷ <https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/f3bd0532-0255-11ed-acce-01aa75ed71a1>.

¹⁸ <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sk>.

¹⁹ https://youth.europa.eu/solidarity_sk.

²⁰ <https://education.ec.europa.eu/sk>.

²¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk.

²² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_23_510.

²³ https://joint-research-centre.ec.europa.eu/greencomp-european-sustainability-competence-framework_sk.

²⁴ <https://education.ec.europa.eu/document/commission-communication-on-a-european-strategy-for-universities>.

²⁵ <https://education.ec.europa.eu/sk/focus-topics/digital-education/action-plan>.

²⁶ https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_en?prefLang=sk.

²⁷ <https://www.cedefop.europa.eu/sk/content/council-recommendation-24-november-2020-vocational-education-and-training-vet-sustainable>.

17. Európsky právny predpis v oblasti klímy – Európska komisia²⁹
18. Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj (Organizácia Spojených národov)³⁰
19. EMAS (schéma pre environmentálne manažérstvo a audit)³¹
20. Salto pre zelenú transformáciu Sharepoint
21. Eurodesk³²

²⁸ https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_sk.

²⁹ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/european-climate-law_sk.

³⁰ <https://sdgs.un.org/2030agenda>.

³¹ https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas_sk.

³² <https://eurodesk.eu/greening-youth-information-services/>.

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie